

Konkurs Biologiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2019/2020
Etap wojewódzki

Drogi Uczniu!

Gratulujemy osiągniętych wyników w etapie rejonowym!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania zadań konkursowych przeczytaj uważnie przedstawione poniżej wskazówki:

1. **Zakoduj i wpisz swój kod na karcie odpowiedzi do zadań zamkniętych, a także wpisz swój kod na karcie odpowiedzi do zadań otwartych zgodnie z poleceniem Komisji Konkursowej.**
2. Do rozwiązania masz 37 zadań w tym:
  - a) **zadania 1-20 to zadania zamknięte, w każdym zadaniu podano 4 odpowiedzi, z których jedna jest poprawna;**
    - za każde poprawnie rozwiązane zadanie z tej grupy otrzymasz 1 punkt;
    - odpowiedzi na te zadania **udzielaj na karcie odpowiedzi do zadań zamkniętych;**
    - jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź;
    - jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
  - b) **zadania 21 -37 to zadania otwarte;**
    - punktacja za każde z tych zadań podana jest przy numerze zadania;
    - odpowiedzi **na te zadania udzielaj na karcie odpowiedzi do zadań otwartych.**
3. Za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie **60** punktów;
4. Pisz czarnym/niebieskim długopisem/piórem, nie używaj ołówka, gumki, korektora.
5. Czytaj uważnie polecenia, a po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi.
6. Czas na rozwiązanie zadań: 120 minut.

Życzymy powodzenia !

Zadanie 1

Dopasuj opis funkcji do numeru wskazującego nazwę witaminy. Wskaż i zaznacz poprawną odpowiedź:

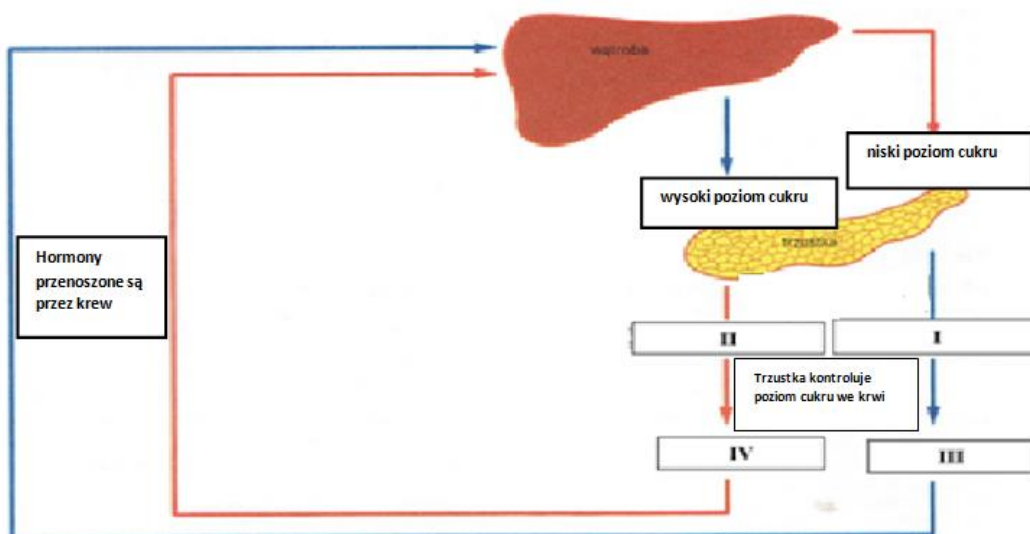
<i>Bierze udział w procesie widzenia i prawidłowym funkcjonowaniu skóry, zapewnia wzrost i rozwój.</i>	<i>Wspomaga krzepnięcie krwi i gojenie się złamań kości.</i>
I	II
<i>Zwiększa odporność, przyspiesza gojenie się ran, uczestniczy w rozwoju tkanki kostnej, ma właściwości bakteriobójcze.</i>	<i>Wpływa na zdrowie skóry i włosów, bierze udział w wytwarzaniu kwasów tłuszczowych, przemianach aminokwasów i cukrów.</i>
III	IV

- a) I – witamina E, II – witamina C, III – witamina H, IV – witamina A;
b) I – witamina A, II – witamina K, III – witamina C, IV – witamina H;
c) I – witamina E, II – witamina H, III – witamina A, IV – witamina K;
d) I – witamina A, II – witamina E, III – witamina K, IV – witamina C.

Zadanie 2

Insulina i glukagon to dwa hormony wydzielane przez trzustkę, działają antagonistycznie w organizmie człowieka.

Schemat do zadania 2

Źródło: Prószyński i S-ka Biologia

Na podstawie schematu ustal czy został utrzymany prawidłowy poziom cukru we krwi w organizmie człowieka?

Wykorzystaj informacje A-D zawarte w poniżej umieszczonej tabeli.

<i>trzustka wydziela glukagon</i>	<i>trzustka wydziela insulinę</i>	<i>gdy poziom cukru we krwi staje się zbyt niski</i>	<i>gdy poziom cukru we krwi staje się zbyt wysoki</i>
A	B	C	D

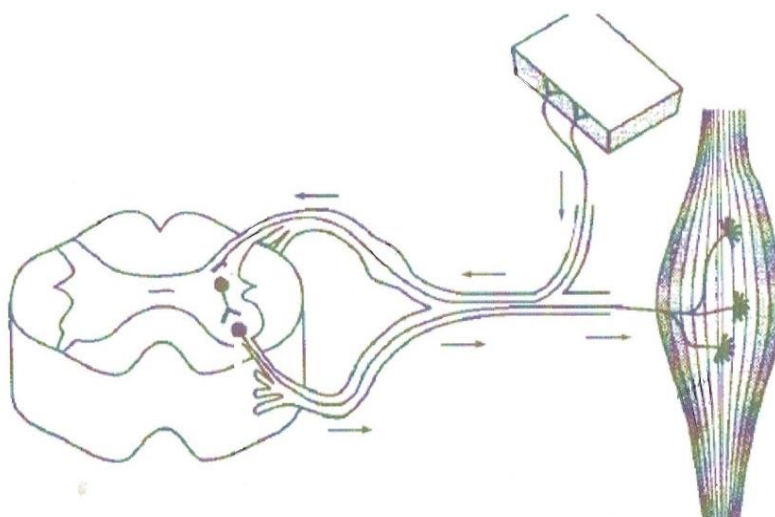
Wybierz i zaznacz poprawną odpowiedź:

- a) A – IV, B – III, C – II, D – I;
- b) A – III, B – IV, C – I, D – II;
- c) A – II, B – I, C – IV, D – III;
- d) A – I, B – II, C – III, D – IV.

Zadanie 3

Na rysunku schematycznym została przedstawiona odruchowa reakcja mechanika samochodowego na dotknięcie gorącej rury wydechowej pojazdu.

Wybierz i zaznacz poprawną odpowiedź wskazując na kolejne etapy łuku odruchowego.

Źródło: na podstawie CKE, H. Wiśniewski, *Biologia. Podręcznik..Agmen Warszawa1998*

- a) neuron ruchowy – receptor – neuron pośredniczący – neuron czuciowy – efektor;
- b) neuron czuciowy – neuron pośredniczący – receptor – neuron ruchowy – efektor;
- c) neuron czuciowy – receptor – neuron ruchowy – neuron pośredniczący – efektor;
- d) receptor – neuron czuciowy – neuron pośredniczący – neuron ruchowy – efektor.

Zadanie 4

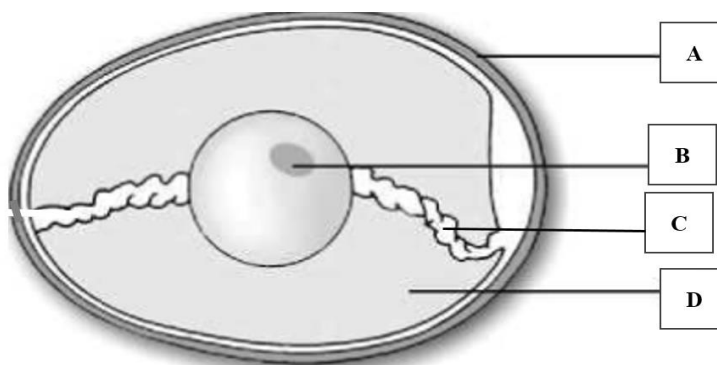
Wybierz i zaznacz jedną błądną informację dotyczącą choroby AIDS:

- a) chorobę wywołuje wirus HIV;
- b) wirus HIV w organizmie zakażonej osoby powoduje wytwarzanie przeciwciał anty-HIV;
- c) zakażenie wirusem HIV zawsze oznacza zachorowanie na AIDS;
- d) wirus HIV niszczy limfocyty Th oraz monocyty.

Zadanie 5

Na rysunku przedstawiającym przekrój przez jajo ptasie, literami A-D oznaczono podstawowe elementy budowy.

Wybierz i zaznacz prawidłową odpowiedź :

Źródło: www.nauka/biologia+jajo+ptaka

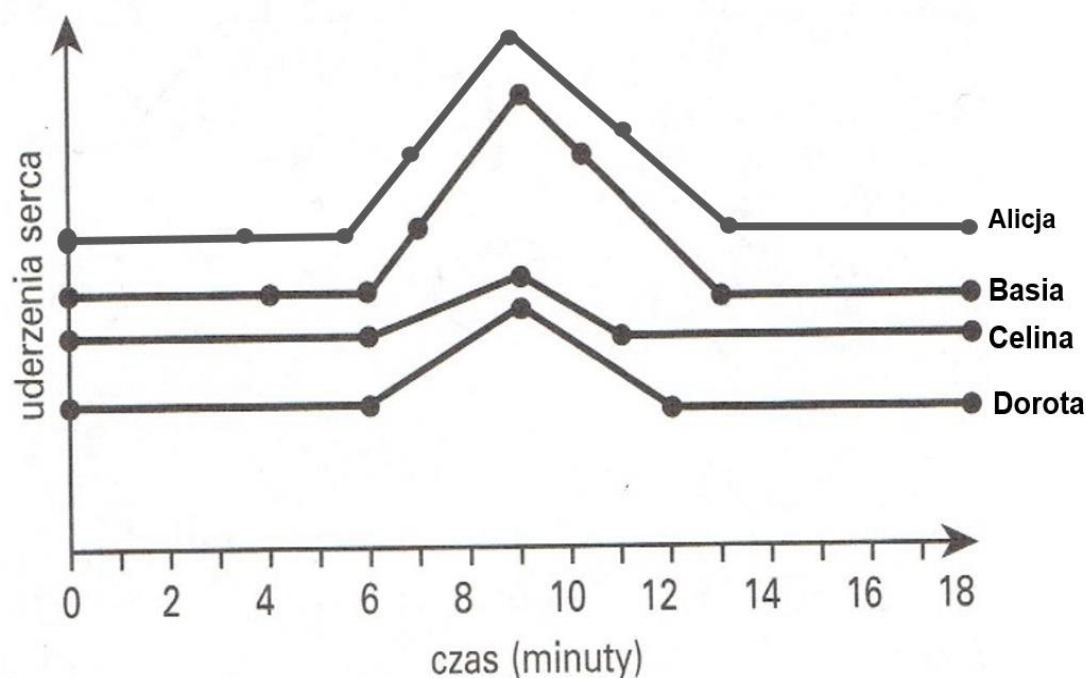
- a) A – błona pergaminowa, B – żółtko, C – komora powietrzna, D – wakuola;
- b) A - skorupka wapienna, B – tarczka zarodkowa, C – sznur białkowy, D – białko;
- c) A – błona pergaminowa, B – wakuola, C – białko, D – komora powietrzna;
- d) A – skorupka wapienna, B – komora powietrzna, C – białko, D – wakuola.

Zadanie 6

Podczas treningu nauczyciel wykonał u 4 uczennic badanie tętna. Pomiary dokonane zostały w określonych odstępach czasu. W czasie przeprowadzonych badań dziewczęta poruszały się z jednakową prędkością w trakcie:

- I. spaceru,
- II. biegu,
- III. spaceru.

Na zamieszczonym poniżej wykresie przedstawione są zmiany tętna u 4 uczennic, u których wykonano badania.

na podstawie źródła: Prószyński i S-ka Biologia

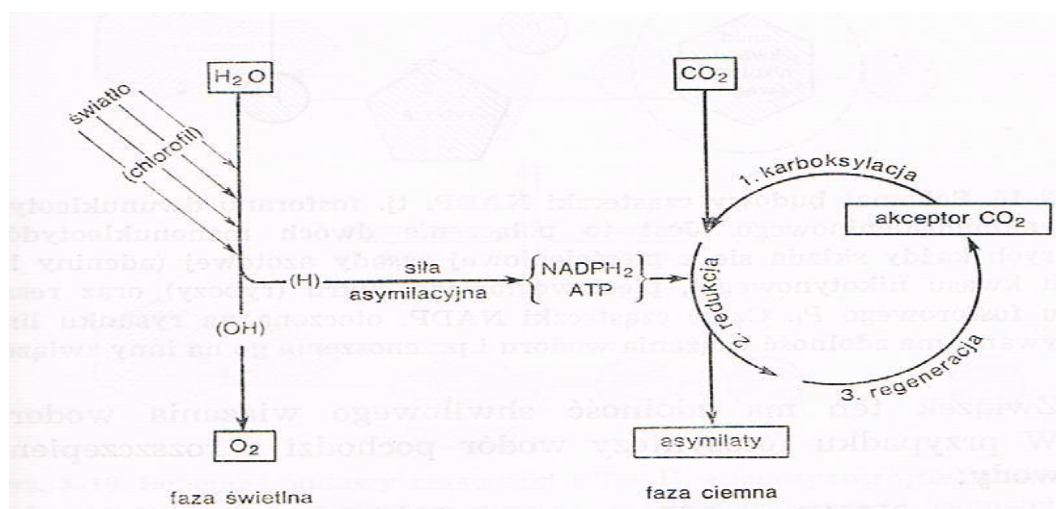
Która z badanych osób charakteryzuje się największą sprawnością?

Wybierz i zaznacz poprawną odpowiedź.

- a) Alicja;
- b) Basia;
- c) Celina;
- d) Dorota.

Zadanie 7

Informacja graficzna do zadania 7

Źródło: Witold Czerwiński Fizjologia roślin 1976, str 139

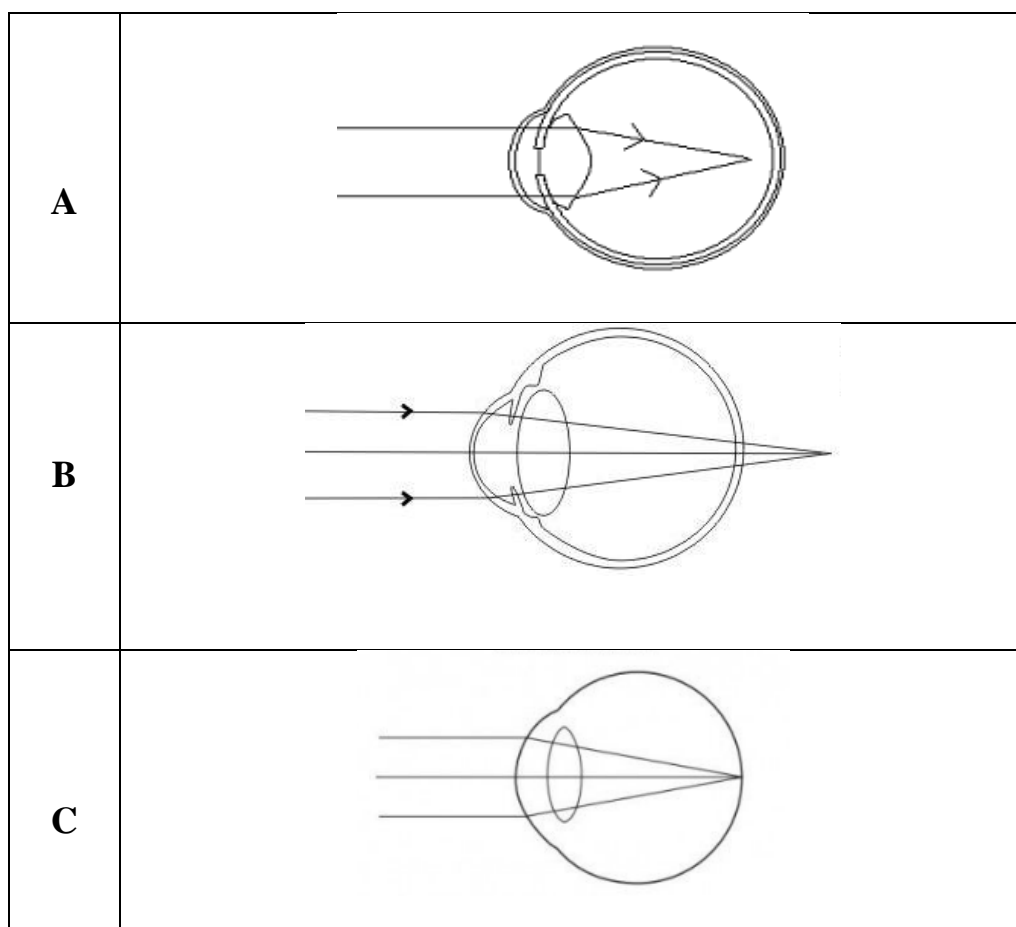
Jaką funkcję pełni ATP w procesie fotosyntezy? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- a) umożliwia wykorzystanie wody w fazie ciemnej;
- b) magazynuje energię pochodzącą ze światła w fazie jasnej;
- c) umożliwia wykorzystanie temperatury w fazie ciemnej;
- d) magazynuje i zabezpiecza zapasy wodoru w fazie jasnej.

Zadanie 8

Rysunki schematyczne zamieszczone poniżej przedstawiają przekrój przez gałkę oczną oraz sposób skupienia przez nie promieni świetlnych.

Wybierz szereg przedstawiający prawidłową odpowiedź.

Źródło: <https://fizyka.uniedu.pl/7-wady-wzroku>

- a) A – prawidłowe widzenie, B- krótkowzroczność, C – astygmatyzm;
- b) A – astygmatyzm, B – krótkowzroczność, C – dalekowzroczność;
- c) A – prawidłowe widzenie, B – dalekowzroczność, C – astygmatyzm;
- d) A – krótkowzroczność, B – dalekowzroczność, C – prawidłowe widzenie.

Zadanie 9

Wybierz i zaznacz zestaw, w którym nazwom gruczołów dokrewnych prawidłowo przyporządkowano wytwarzane przez nie hormony:

	<i>nadnercza</i>	<i>tarczyca</i>	<i>trzustka</i>	<i>jajniki</i>
A.	adrenalina	tyroksyna	glukagon	progesteron
B.	tyroksyna	hormon wzrostu	insulina	estrogen
C.	hormon wzrostu	glukagon	tyroksyna	testosteron
D.	glukagon	adrenalina	testosteron	estrogen

Zadanie 10

Anemia sierpowata jest chorobą dziedziczną polegającą na zmianie kształtu i efektywności funkcjonowania czerwonych ciałek krwi.

Dokończ zdanie i wybierz poprawną odpowiedź: Anemia sierpowata jest chorobą:

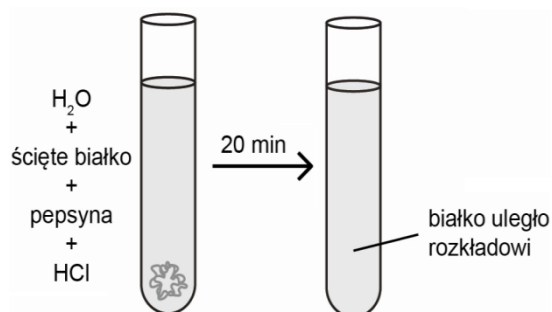
- a) spowodowaną przez mutację genową;
- b) spowodowaną nieprawidłową ilością chromosomów;
- c) wywołowaną przez nieprawidłową budowę jednego z chromosomów;
- d) determinowaną przez obecność alleli na chromosomie X.

Zadanie 11

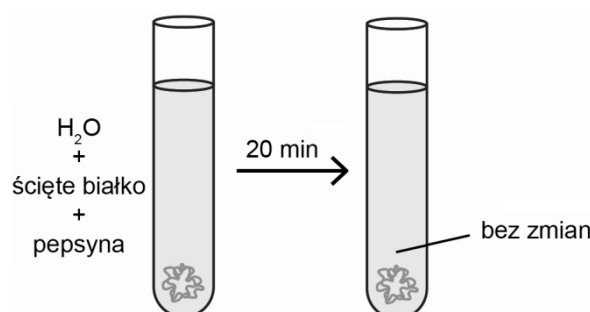
W układzie pokarmowym człowieka następuje pobieranie, trawienie i wchłanianie pokarmu. Na podstawie zamieszczonej ilustracji dokończ zapisane zdanie.

SCHEMAT do zadania 11

Próba 1

Próba 2

Źródło: CKE Zbiór zadań 2015

Przedstawiony eksperyment ilustruje procesy zachodzące w:

A.żołądka	ponieważ	1. przebiega tam wchłanianie aminokwasów w środowisku zasadowym
B.dwunastnicy		2. następuje tam rozkład białek do aminokwasów w środowisku zasadowym
		3.przebiega tam częściowe trawienie białek w środowisku kwasowym

Wybierz i zaznacz prawidłową odpowiedź:

- a) A-1;
- b) B-3;
- c) A-3;
- d) B-2.

Zadanie 12

Wybierz poprawnie sformułowany komentarz dotyczący funkcji kwasu solnego w przewodzie pokarmowym człowieka :

- a) niszczy drobnoustroje występujące w żołądku, odkaża pokarmy;
- b) aktywuje enzymy trawienne takie jak trypsynę i chymotrypsynę;
- c) odpowiada za koagulację białek, przygotowuje je do wchłaniania;
- d) umożliwia amylazie jelitowej końcowe trawienie polipeptydów.

Zadanie 13

Poniżej przedstawiono wybrane cechy kręgowców.

I.zmiennocieplność,	1 ich rozmnażanie i rozwój przebiega na lądzie i są w większości jajorodne
	2. ich rozmnażanie i rozwój przebiega w wodzie i są w większości jajorodne
	3. ich rozmnażanie i rozwój przebiega w organizmie matki i są żyworodne
II.stałocieplność,	4 ich rozmnażanie i rozwój przebiega na lądzie i są jajorodne
	5 ich rozmnażanie i rozwój przebiega w wodzie i na lądzie i są jajorodne

Wybierz szereg, w którym prawidłowo przypisano te cechy (I/II oraz 1/2/3/4/5) poszczególnym gromadom kręgowców.

odpowiedzi	ryby	plązy	gady	ptaki	ssaki
a)	I-5	II-2	I-4	II-1	II-2
b)	II-3	I-5	I-2	I-4	I-1
c)	I-2	I-5	I-4	II-1	II-3
d)	II-1	II-4	I-3	II-5	I-2

Zadanie 14

Tekst do zadania 14

...Obecnie np. do produkcji ludzkiej insuliny najczęściej wykorzystuje się bakterie...Metoda ta nie należy jednak do najtańszych i najwydajniejszych. Badacze poszukują więc innych metod, umożliwiających pozyskanie ludzkich białek np. z mleka krowiego czy kurzych jaj.

Źródło: na podstawie Katarzyna Kornicka - Grabowska Wiedza i Życie, sierpień 2019 nr 8, str. 35

Naukowcy prowadzą między innymi eksperymenty z wykorzystaniem metod inżynierii genetycznej polegające na modyfikacji:

A. DNA człowieka	ponieważ	1.wprowadzają ludzki gen odpowiedzialny za syntezę lizozymu wykorzystywanego w leczeniu alergii u człowieka.
B.DNA kur		2.wprowadzają ludzki gen odpowiedzialny za syntezę interferonu wykorzystywanego do leczenia infekcji wirusowych.
		3. wprowadzają gen odpowiedzialny za syntezę kwasu omega-3 umożliwiającego funkcjonowanie układu nerwowego .

Właściwa odpowiedź to:

- a) A- 3;
- b) B-2;
- c) A-3;
- d) B -1.

Zadanie 15

Komórki podlegają podziałom komórkowym.

Proces rekombinacji genetycznej przebiega w trakcie:

- a) mitozy i polega na rozdzieleniu się chromatyd chromosomów na biegunach komórki;
- b) mejozy i polega na wymianie fragmentów między chromosomami homologicznymi;
- c) mejozy i polega na rozdzieleniu się chromatyd chromosomów niehomologicznych;
- d) mitozy i polega na wymianie fragmentów chromosomów w położeniu centralnym.

Zadanie 16

...Depresja jako choroba, lub inaczej klinicznie rozpoznany zespół depresyjny, to długotrwały, szkodliwy i poważny stan...

*Zródło: Monika Turno "One są wśród nas Dziecko z depresją",
ORE Warszawa 2010*

Cierpi na tą chorobę wiele osób na świecie w tym więcej kobiet niż mężczyzn.

Przyczynami wspomnianej choroby mogą być:

- a) zmiany w środowisku naturalnym;
- b) nerwica, nadciśnienie tętnicze;
- c) zaburzenia żołądkowo- jelitowe.
- d) stres, utrata bliskiej osoby;

Zadanie 17

Neuroprzekaźniki wytwarzane są w perykarionie czyli w ciele komórki nerwowej.

Najbardziej przebadane to neuroprzekaźniki o charakterze pobudzającym, do których zaliczamy:

- a) erytropetynę;
- b) wazopresynę;
- c) acetylocholinę;
- d) oksytocynę.

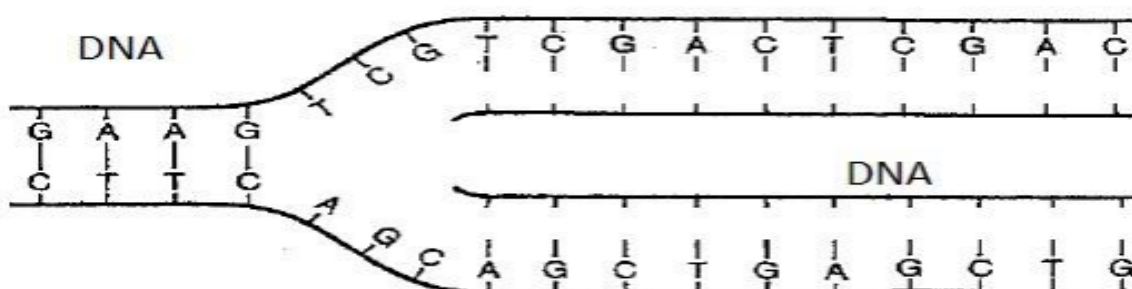
Zadanie 18

W budowie mchu płonnika pospolitego wyróżniamy:

- a) korzenie, kłącze, liście młode, liście dojrzałe, zarodnie;
- b) korzenie, łodygę, liście, kwiaty, kwiatostany, owoce;
- c) chwytniki, łodygę płożącą, liście, kłosa zarodnionośne;
- d) chwytniki, ulistnioną łodyżkę, trzonek, zarodnię.

Zadanie 19

Schemat do zadania 19

źródło: ZSS Białostockiego Towarzystwa Oświatowego

Dokończ zdanie: Proces przedstawiony na schemacie to:

1.replikacja,	w której reakcje łączenia nukleotydów w łańcuch polinukleotydowy katalizuje enzym o nazwie	A.primaza DNA
2.transkrypcja		B. helikaza DNA
		C. polimeraza DNA

Wybierz i zaznacz poprawną odpowiedź:

- a) 1-A;
- b) 1-C;
- c) 2-B;
- d) 2-C.

Zadanie 20

Zaznacz z spośród podanych cech wspólną dla człowieka i szympansa:

- a) rozróżnianie barw;
- b) obecność bródki;
- c) spłaszczona trzewioczaszka;
- d) wały nadczołowe.

Zdania otwarte

Zadanie 21 (0-5)

Nefrony są jednostkami filtracyjnymi, w których powstaje mocz. Każda nerka składa się z około 1 miliona nefronów.

- a) Przedstaw w tabeli etapy procesu powstawiania moczu wykorzystając podane poniżej informacje:

filtracja, wchłanianie wody i zagęszczanie moczu, resorpcja zwrotna obowiązkowa –
wchłanianie wody, transport moczu do kanalik zbiorczego, resorpcja zwrotna
nieobowiązkowa – wchłanianie do krwi wody

Proces powstawiania moczu przebiega w następujących, kolejnych etapach:

1 etap	2 etap	3 etap	4 etap	5 etap

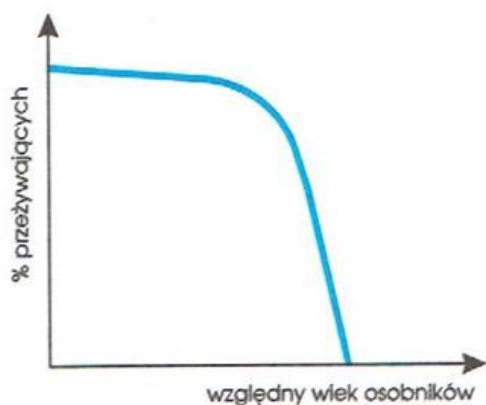
- b) Podaj nazwę głównego związku chemicznego zawierającego w swojej budowie azot, który jest wydalany z moczem ostatecznym .....
- c) Podaj nazwę części nefronu, w której powstaje mocz pierwotny .....

Zadanie 22 (0-2)

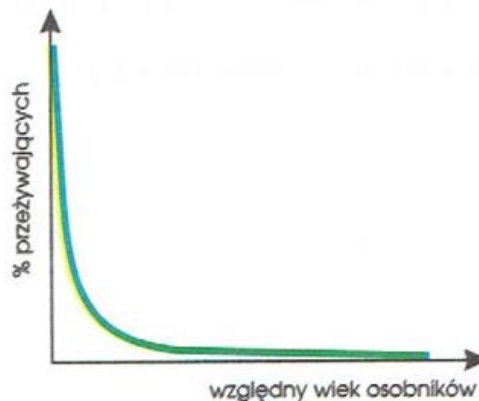
Na wykresach przedstawiono krzywe przeżywalności, które są graficzną ilustracją statystycznych danych dotyczących liczebności pewnej populacji.

Która krzywa I czy II charakteryzuje populację tasiemca uzbrojonego?

AA

I - krzywa wypukła

II - krzywa wklęsła

Źródło: www.google.com/search?rlz=1C1SFXN_enPL500PL534&q=krzywe+przezywania

Populację tasienca uzbrojonego charakteryzuje krzywa nr .....
 ponieważ .....
 ...

Zadanie 23 (0-2)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących dziedziczenia grup krwi. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, lub F, jeśli stwierdzenie jest fałszywe:

1.	grupy krwi dziedziczone są zależnie od czynnika Rh	P	F
2.	kobieta o grupie krwi AB, może mieć dziecko o grupie krwi 0	P	F
3.	gen grupy krwi występuje aż w trzech allelach	P	F
4.	rodzice o grupach krwi A i B mogą mieć dzieci o grupie krwi 0	P	F

Zadanie 24 (0-4)

Na lekcji biologii klasa 8g omawiała mechanizm dziedziczenia grup krwi. Tosia chciała ustalić grupę krwi swoich rodziców. Wszystkie znane jej informacje na ten temat wpisała do szachownicy.

♂ \ ♀	I^B	
	$I^A I^B$	
		ii

Pomóż Tosi uzupełnić informacje dotyczące genotypów i fenotypów rodziców i ich potomstwa.

- Uzupełnij szachownicę wpisując brakujące gamety i genotypy.
- Podaj genotypy i fenotypy wszystkich osób z tej rodziny.

	<i>Genotyp</i>	<i>Fenotyp</i>
ojciec		
matka		
potomek		
potomek		
potomek		
potomek		

Zadanie 25 (0-2)

Skrzyżowano kwiaty dziwaczka (*Mirabilis jalapa*) o kolorze kwiatów czerwony i biały. W wyniku doświadczenia w pokoleniu F_1 otrzymano wszystkie kwiaty różowe. Następnie kojarzono ze sobą dwie rośliny z pokolenia F_1 . Wynik przeprowadzonego doświadczenia wskazuje na wystąpienie niepełnej dominacji.

Na podstawie danych z zadania i zamieszczonego opisu należy stwierdzić, że:

- a) stosunek liczbowy fenotypów w pokoleniu F_2 opisanej krzyżówki genetycznej wyniósł:

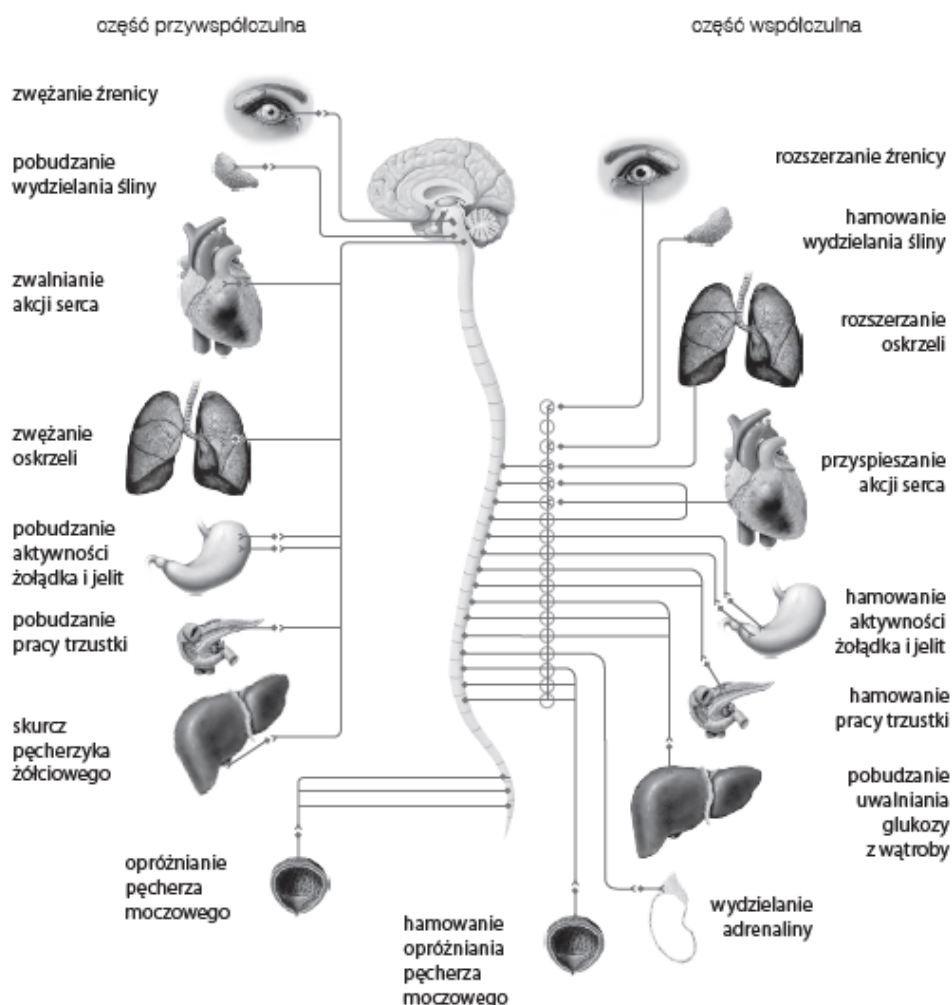
.....:

- b) w pokoleniu F_2 otrzymano następujące fenotypy:

.....

Zadanie 26 (0-2)

Układ ten przygotowuje organizm człowieka do trudnych sytuacji. Aktywizuje się, gdy uprawiamy sport, zdajemy egzamin, jak i w sytuacjach zagrożenia. Efekty jego działania to przyspieszony oddech, szybsze tętno, wzrost ciśnienia krwi, napięcie mięśni. Dzięki temu organizm jest gotowy do walki bądź ucieczki. W opisanej sytuacji, dominuje jedna z dwóch części układu autonomicznego.

Źródło: Nowa Era Puls życia

a) Która część autonomicznego układu nerwowego jest aktywna w opisanej wyżej sytuacji?

.....

b) Opisane zachowanie organizmu występuje w reakcji na sytuację nową, prostą lub trudną, czy wymagającą większej aktywności, którą ogólnie można nazwać:

.....

Zadanie 27 (0-2)

W tabeli przedstawiono wybrane zależności między populacjami dwóch gatunków.

Zależność	Wynik oddziaływania	
	gatunek I	gatunek II
konkurencja	–	–
pasożytnictwo	+	–
współbiesiadnictwo	+	○
symbioza	+	+

+ gatunek odnosi korzyść   – gatunek odnosi stratę   ○ brak istotnego wpływu

Na podstawie: Ewa Pyłka-Gutowska, *Ekologia z ochroną środowiska*, Warszawa 1997.

Określ zależność występującą między:

- a) bakteriami brodawkowymi a roślinami motylkowatymi np. grochem zwyczajnym,
b) pijawką lekarską i kaczką.

Zapisz odpowiedź: a) .....

b) .....

Zadanie 28 (0-1)

Do prawidłowego funkcjonowania organizm potrzebuje energii. Cechy mitochondriów czynią te organella ważnymi w wielu procesach.

Zredaguj i uzupełnij zapisaną poniżej wypowiedź tak, by była prawdziwa.

Mitochondria najliczniej występują w komórce	A.	kostnej	której, dostarczają energii, uwalnianej w procesie	1.	fotosyntezy
	B.	tłuszczowej		2.	oddychania komórkowego
	C.	naskórka		3.	podziałów komórkowych
	D.	wątroby		4.	osmozy

Mitochondria najliczniej występują w komórce ..... której, dostarczają energii, uwalnianej w procesie .....

Zadanie 29 (0-1)

W tabeli przedstawiono wyniki dwóch badań krwi pewnej pacjentki przeprowadzonych w określonym czasie oraz normę wartości wybranych parametrów krwi.

Parametr	Wynik		Norma
	badanie I	badanie II	
Liczba erytrocytów	$4,2 \cdot 10^6$ w 1 mm^3	$4,2 \cdot 10^6$ w 1 mm^3	$3,7 \cdot 10^6 - 5,1 \cdot 10^6$ w 1 mm^3
Liczba leukocytów	$8 \cdot 10^3$ w 1 mm^3	$7,9 \cdot 10^3$ w 1 mm^3	$3,8 \cdot 10^3 - 10 \cdot 10^3$ w 1 mm^3
Zawartość glukozy	156 mg/dl	168 mg/dl	70 – 110 mg/dl
Zawartość cholesterolu całkowitego	178 mg/dl	181 mg/dl	150 – 200 mg/dl

Źródło: CKE

Zredaguj i uzupełnij zapisaną poniżej wypowiedź tak, aby była prawdziwa.

Parametrem niezgodnym z normą jest	I.	liczba erytrocytów,	co pozwala przypuszczać, że	A.	pacjentka cierpi na anemię.
	II.	liczba leukocytów,		B.	u pacjentki pojawił się stan zapalny.
	III.	zawartość glukozy,		C.	pacjentka jest chora na cukrzycę
	IV.	zawartość cholesterolu całkowitego,		D.	pacjentka ma miażdżycę.

Parametrem niezgodnym z normą jest .....co pozwala przypuszczać, że .....

Zadanie 30 (0-3)

Bezpośrednie i pośrednie dowody ewolucji to między innymi:

relikty, narządy szczątkowe, narządy homologiczne, ogniwa pośrednie, skamieniałości, rozmieszczenie organizmów na kuli ziemskiej.

Dokonaj podziału dowodów ewolucji a następnie wpisz podane przykłady do odpowiedniego wiersza zamieszczonego poniżej w tabeli.

<i>Bezpośrednie dowody ewolucji</i>	<i>Pośrednie dowody ewolucji</i>

Zadanie 31 (0-2)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące bezkręgowców są prawdziwe.

Zaznacz literę P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo literę F, jeśli jest fałszywa.

1.	Ciało tasiemca składa się z główki, szyjki, członów.	P	F
2.	Główne części ciała dżdżownicy to: głowotułów, odwłok	P	F
3.	U parzydełkowców występują postacie: polip i meduza	P	F
4.	Nicieńnię posiadają ciało zbudowane z pierścieni	P	F

Zadanie 32 (0-1)

Oceń poprawność informacji o składniku mineralnym – selenu - wybierając odpowiedź Tak lub Nie i jedno uzasadnienie swojej oceny spośród A, B, C, (podkreśl właściwy wybór).

	Wybór		Uzasadnienie
Do prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka niezbędny jest selen.	Tak Nie	ponieważ	A) B) C) D)

- A) Jest składnikiem wielu enzymów i niezbędny w syntezie hemoglobiny.
- B) Jest przeciwutleniaczem i prawdopodobnie zapobiega rakowi gruczołu krokowego.
- C) Jest podstawowym anionem zewnątrzkomórkowym, w utrzymaniu równowagi kwasowej.
- D) Jest regulatorem syntezy niektórych białek, niedobór powoduje obniżenie odporności.

Zadanie 33 (0-2)

Korzeń jest podziemnym organem roślin nasiennych, u których wyróżniamy dwa systemy korzeniowe. Dokończ zdanie:

U mniszka lekarskiego występuje system:.....,

a u traw system korzeniowy:.....

Zadanie 34 (0-2)

W tabeli umieszczonej poniżej zapisano przykłady nazw i opisu modyfikacji / przekształceń łodyg występujący u roślin nasiennych, dwuliściennych:

Cecha	Rodzaj łodygi
A.Posiadają wydłużone międzywęzła, w węzłach tych łodyg mogą rozwijać się rośliny potomne, płożą się na powierzchni gleby.	1.Łodygi czepne
B.Rosną tylko pod ziemią, równolegle do powierzchni gleby, mają skrócone międzywęzła, wyrastają z nich korzenie przybyszowe i łuskowate liście,są łodygami podziemnymi.	2.Bulwy
C.Są cienkie, i owijają się dookoła podpór.	3.Rozłogi
D.Pełnią funkcje gromadzenia substancji pokarmowych, są to krótkie i silnie zgubiałe łodygi pozdziemne.	4.Kłacza
E.Są sztywnymi, silnie zdrewniałymi i ostrymi bocznymi odgałęzieniami łodygi.	

Na podstawie zapisów w tabeli dobierz numer nazwy modyfikacji do litery i jej opisu:

1..... 2.....3..... 4.....

Zadanie 35 (0-4)

Do stawonogów zaliczamy: skorupiaki, owady, pajęczaki.

a. Poniżej podane zostały:

Główne części ciała:

głowotułów, głowa, tułów , odwłok,

Liczba odnóży:

trzy pary, cztery pary, pięć par,

Wypełnij tabelę i użyj podanych wyrazów, aby powstała charakterystyka morfologiczna stawonogów:

Badana cecha budowy zewnętrznej	Skorupiaki Rak stawowy	Owady Pasikonik zielony	Pajęczaki Pająk krzyżak
Liczba odnóży			
Główne części ciała			

b. Uzupełnij zdanie:

U stawonogów występuje .....oskórek, pełniący funkcje szkieletu zewnętrznego.

Zadanie 36(0-2)

Do oceny stanu zanieczyszczenia powietrza na wybranych obszarach używa się różnych organizmów. Przeczytaj zamieszczony poniżej tekst i skreśl wyrazy tak, aby powstały prawdziwe zdania, które zilustrują znaczenie przeprowadzonej obserwacji.

Porosty to organizmy **symbiotyczne/ pasożytnicze** zwane **wskaźnikowymi / endemitami**, które posiadają **wąski/ szeroki** zakres tolerancji w stosunku do określonego czynnika środowiska. Ich obecność związana jest z **niskim/ wysokim** występowaniem **dwutlenku węgla/ dwutlenku siarki** w powietrzu atmosferycznym.

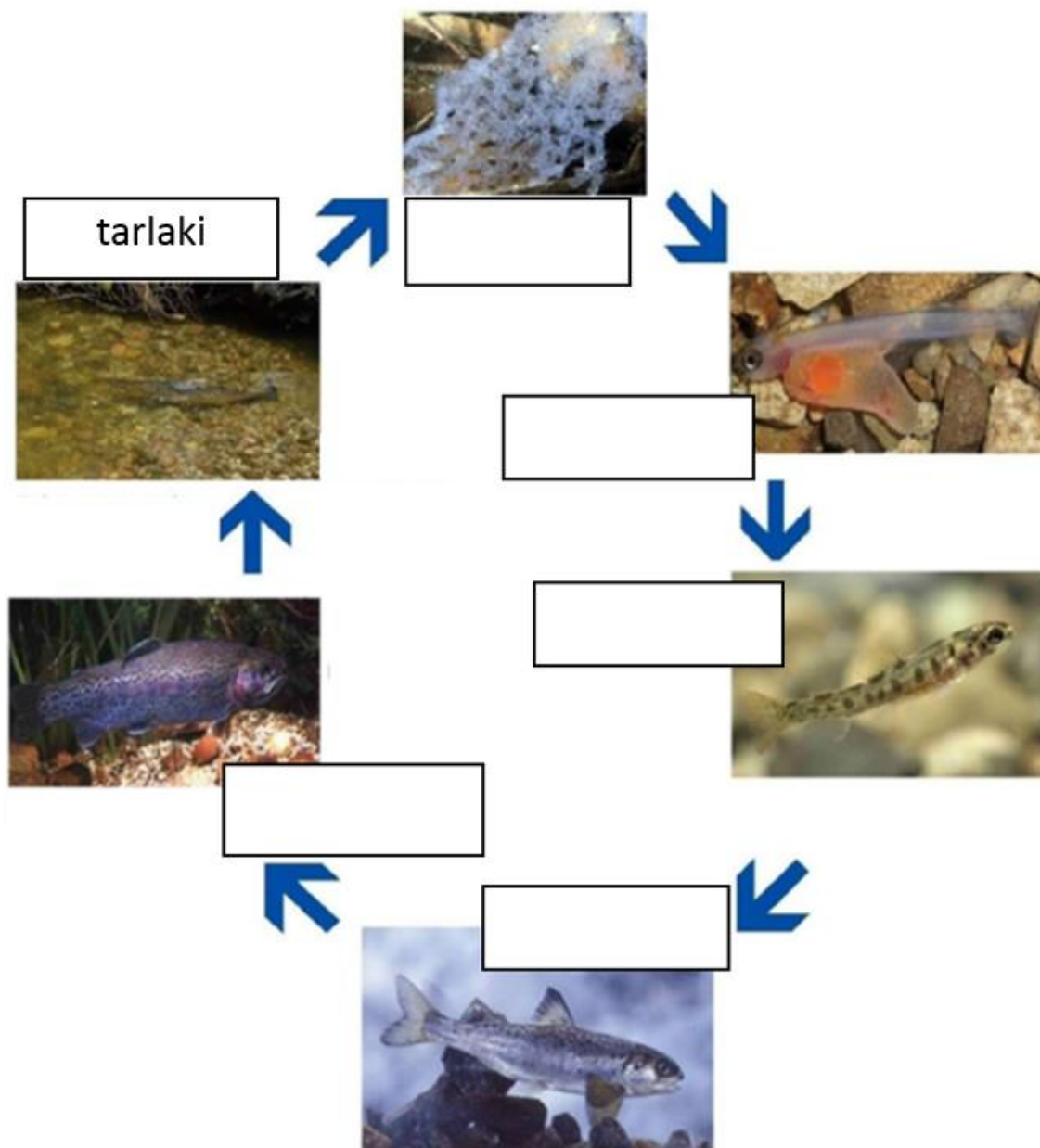
Zadanie 37 (0-3)

Na schemacie przedstawiono cykl życiowy łososia.

Uzupełnij brakujące podpisy pod zdjęciami schematu.

- a) Wpisz w odpowiednie miejsca cyklu poprawnie wybrane odpowiedzi, korzystając z poniżej podanych:

parr, ikra, forma dorosła, wylęg, smolt.

Źródło: <http://zcdn.edu.pl/wp-content/uploads/2016/06/karty-pracy-zalaczniki.pdf>

b) Dokończ zdanie:

Łosoś należy do grupy dwuśrodowiskowych organizmów.

Tarło odbywa w wodach.....

BRUDNOPIS